

Neither the European Union Agency for Asylum (EUAA) nor any person acting on behalf of the EUAA is responsible for the use that might be made of the information contained within this publication.

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022

PDF ISBN 978-92-9487-051-3 doi: 10.2847/526965 BZ-06-22-116-NO-N

© Det europeiske støttekontoret på asylfeltet, 2022

Omslagsillustrasjon, Irina_Strelnikova, © iStock, 2021

Gjengivelse er tillatt med kildeangivelse. Søknad om tillatelse til bruk eller gjengivelse av foto eller annet materiale som ikke er omfattet av EUAAs opphavsrett, må rettes direkte til rettighetshaverne.

Innledning til dette verktøyet

Informasjonen i dette verktøyet er på ingen måte uttømmende, men verktøyet inneholder veiledning og praktiske tips til organisering av den årlige oversikten over gjenbosettingssaker (⁽¹⁾). Målet er å gi medlemsstatene i Den europeiske union og assosierte stater (EU+-landene) støtte i deres operative gjenbosettingsarbeid.

Hva er formålet med dette verktøyet?

Dette verktøyet er ment som en kortfattet veileder for tjenestemenn med ansvar for gjenbosetting som skal forberede og gjennomføre en kommisjonsreise. Slike reiser bør forberedes forsvarlig. Veilederen inneholder en oversikt over momenter som er viktige for at kommisjonsreisene skal bli vellykket. Verktøyet beskriver aktiviteter/nøkkelelementer som bør vurderes under forberedelse (før), gjennomføring (under) og fullføring (etter) av en kommisjonsreise.

Hvorfor ble det laget?

Å forberede og gjennomføre kommisjonsreiser til utlandet kan være utfordrende på flere måter. Ved å framheve og beskrive enkelte nøkkelaspekter ved slike reiser kan denne praktiske veilederen være til hjelp for tjenestemennene i gjenbosettingslandet i deres operative planlegging og bidra til at de får iverksatt nødvendige tiltak i rett rekkefølge.

Hvem er denne veilederen beregnet på?

Den praktiske veilederen er hovedsakelig ment som hjelp for tjenestemenn som planlegger intervjuer i felt eller i et tredjeland, for eksempel kommisjonsledere og koordinatorene. Den kan brukes som et kvalitetsverktøy for alle praktikere, som kan ha nytte av ekstra veiledning eller informasjon knyttet til organiseringen av en kommisjonsreise. Den kan være nyttig for tjenestemenn som aldri har jobbet med gjenbosetting og kan trenge litt ekstra veiledning, men også for tjenestemenn med mye erfaring med gjenbosettingsarbeid, som kan bruke den som referansemateriale i arbeidet.

Hvilke andre opplæringsverktøy og kilder kan brukes?

Sjekklisten for gjennomføring av kommisjonsreiser inneholder en del nasjonale eksempler. Den følger samme struktur som denne praktiske veilederen.

(¹) Dette verktøyet ble opprinnelig utviklet innenfor rammen av gjenbosettingsprosjektet EU-FRANK (*Facilitating Resettlement and Refugee Admission through New Knowledge*). Prosjektet ble finansiert av Det europeiske asyl-, migrasjons- og integrasjonsfondet, som ble ledet av det svenske Migrationsverket. Som en del av overføringsprosessen fra EU-FRANK har EUAA kvalitetssikret de operative gjenbosettingsverktøyene som er utviklet i dette prosjektet.

Planlegging og gjennomføring av en kommisjonsreise

Kommisjonsreiser i felt er en god anledning for gjenbosettingsland til å behandle et stort antall gjenbosettingssaker på samme tid gjennom personlige intervjuer med flyktninger, samtidig som de får innsikt i asyl- og beskyttelsesforholdene for flyktningbefolkningen. Når gjenbosettingslandet har vedtatt størrelsen på sitt gjenbosettingsprogram og sammensetningen av det, skal det, som et ledd i samarbeidet med UNHCR, IOM og andre leverandører av tjenester, forhandles om når kommisjonsreisene skal gjennomføres. Planlegging og oppfølging av kommisjonsreisene skjer generelt i tre faser: før reisen, under reisen og etter reisen. I hver av disse fasene må det tas ulike hensyn. Det er disse hensynene som beskrives nærmere i denne praktiske veilederen.

DEL I. FØR KOMMISJONSREISEN

Identifisere viktige interessenter i gjenbosettingsarbeidet

Gjenbosetting baserer seg på samarbeid mellom ulike interessenter og krever mye logistikkforberedelser av alle som er involvert. I internasjonalt gjenbosettingsarbeid er det gjerne statlige organer i gjenbosettingslandene og deres ambassader (der slike finnes) som er involvert, i tillegg til UNHCR, IOM og noen ganger NGO-er. Hver av disse interessentene har en rolle å spille i planleggingen og støtten til kommisjonsreiser. Kommisjonsreisene blir vanligvis planlagt av flere av disse i fellesskap, slik at logistikken og selve kommisjonsuttaket blir så hensiktsmessig som mulig. Når ulike interessenter er involvert, hjelper de også til med å håndtere praktiske ting som innkvartering, transport, sikkerhet, møteplan, innhenting av biometriske data osv. Hvilke interessenter som er involvert varierer etter fasene i gjenbosettingsprosessen. Avhengig av hvilket gjenbosettingsland som gjennomfører kommisjonsreisen, og hvor uttaket foregår, kan hovedaktørene variere, men oftest er de som beskrevet i denne delen.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

UNHCR ble etablert 14. desember 1950 av FNs generalforsamling. Mandatet er å støtte regjeringene i utførelsen av deres ansvar for å beskytte flyktninger og finne varige løsninger for dem. UNHCR skal lede og koordinere internasjonale aksjoner for å beskytte flyktninger og løse flyktningproblemer på verdensbasis. Hovedformålet er å sikre rettighetene og velferden til flyktninger. UNHCR forsøker å sikre at alle kan utøve sin rett til å søke politisk asyl og finne sikker tilflukt i et annet land, med en frivillig mulighet til å reise hjem, bli integrert lokalt eller bosette seg i et tredjeland.

Gjenbosetting omfatter utvelgelse og overføring av flyktninger fra asyllandet til et tredjeland som har akseptert å ta imot dem som overføringsflyktninger ^(?) med mulighet for å oppnå statsborgerskap.

Å sikre internasjonal beskyttelse og finne varige løsninger for flyktninger er fortsatt UNHCRs fremste mål. Selv om disse oppgavene ofte omtales som separate funksjoner, henger de i virkeligheten sammen, og gjenbosetting spiller en helt avgjørende rolle for å oppnå begge disse målene. Gjenbosetting er et verktøy for å sikre internasjonal beskyttelse og oppfylle de særlige behovene hos flyktninger som er spesielt utsatt for risiko. Det er også en av tre varige løsninger, i tillegg til frivillig tilbakevending (frivillig repatriering) og lokal integrering. UNHCR identifiserer de mest sårbare flyktingene og forelegger saken deres for gjenbosetting. For å kunne få sin sak forelagt for et gjenbosettingsland, må flyktingene oppfylle kravene til gjenbosetting i henhold til en av UNHCRs kategorier. Kategoriene viser til den enkelte flyktnings personlige behov for beskyttelse, og bruken av gjenbosetting som et verktøy for internasjonal beskyttelse krever vanligvis identifisering av spesielt sårbare mennesker i en mye større gruppe flyktninger. Gjenbosettingssaker prioriteres ut fra hvor mye saken haster i henhold til definisjonen i *UNHCR Resettlement Handbook*.

Gjenbosettingsavdelingen i UNHCR (ved hovedkontoret i Genève) leder de bilaterale drøftingene og samarbeidet med landene om hvor store kvoter hvert av dem skal ta og hvordan kvotene skal være sammensatt, og samordner videre fordelingen, overvåkingen og tilsynet med gjennomføringen i forhold til målene satt av UNHCRs feltoperasjoner. Dette kontoret er med og fastsetter ressursene som skal settes inn og fører tilsyn med enkelte kvalitative aspekter ved prosessen. Processing Unit ved UNHCRs hovedkontor har ansvar for å samordne og overvåke fordelingen og bruken av visse kvoter til haste-/akuttsaker blant dossiersakene. Denne enheten står også for den løpende kontakten mellom feltkontor, gjenbosettingsland og IOM for å sikre at reisene kan samordnes raskt.

De enkelte feltkontorene til UNHCR spiller en viktig rolle i samordningen, planleggingen og gjennomføringen av gjenbosettingsaktivitetene. Feltkontorene identifiserer flyktninger og står for all nødvendig behandling og forberedelse av foreleggelsene i gjenbosettingssaker. De holder ofte kontakten med landene om de nærmere hovedtrekkene ved en gruppe flyktninger og organiseringen av uttaksreiser. Feltkontorene bistås av et omfattende apparat av gjenbosettingsekspertene hos UNHCRs viktigste partnere blant NGO-ene. Disse har egne avtaler og finansieringsordninger.

De regionale støttesentrene samordner og fører tilsyn med oppfølgingen av gjenbosettingssaker fra operasjoner i deres region, herunder tett oppsyn med dossierforeleggelsene i akutt-/hastesaker og medisinske saker. De spiller en viktig rolle i kvalitetssikringen, i fordelingen av ressurser i regionen og i føringen av regionale gjenbosettingsstatistikker.

Statlige organisasjoner

I Den europeiske union er det flere etater som er involvert i gjenbosettingsprogrammene. Vanligvis ledes programmene av en statlig myndighet, for eksempel en nasjonal innvandrings- og mottaksmyndighet eller et departement. De gjennomføres i samarbeid med aktører som politi, sikkerhetstjeneste, kommuner osv.

^(?) En del vertsland gir dem permanent oppholdstillatelse ved ankomst, mens andre gir dem midlertidig oppholdstillatelse først.

Den internasjonale organisasjon for migrasjon (IOM)

IOM ble grunnlagt i 1951 for å sikre at sårbare migranter og flyktninger kan bevege seg trygt og med verdighet. Etter andre verdenskrig var det ingen regjering alene som kunne hjelpe de mange overlevende på flukt med å komme i gang med livet igjen. IOM ble derfor dannet for å bistå i gjenbosettingen av europeere som var blitt fordrevet fra sine hjemland under krigen. I dag er organisasjonens viktigste funksjon fortsatt å få folk i trygghet på et sted der de kan begynne et nytt liv. IOM har med tiden vokst til å bli FNs migrasjonsbyrå, med 169 medlemsstater. Organisasjonen er til stede globalt og har operasjoner på 400 forskjellige steder i verden.

IOM styrer etter prinsippet om at human og velorganisert migrasjon er til det beste for både migranter og samfunn. IOM er den ledende internasjonale organisasjonen som arbeider med både migranter og regjeringer for å håndtere utfordringer på migrasjonsfeltet, samtidig som de enorme fordelene migrasjon kan få for vertslandet, for migrantene selv og for deres opprinnelsesland også anerkjennes.

IOM arbeider innen fire hovedområder, nemlig migrasjon og utvikling, tilrettelegging for migrasjon, regulering av migrasjon, og tvungen migrasjon.

Nasjonale ambassader eller konsulater

Den nasjonale representasjonen i det landet der kommisjonsuttaket finner sted (eller ambassaden/konsulatet til en annen EU-stat om det ikke finnes noen nasjonal representasjon), er et fastpunkt i gjenbosettingsprosessen. I dette perspektivet blir samarbeid med og involvering av ambassaden viktig.

Ikke-statlige organisasjoner (NGO-er)

NGO-er kan være involvert i gjenbosettingsprosessen både nasjonalt og internasjonalt. NGO-ene driver med alt fra politisk til holdningsskapende arbeid og yter praktisk støtte og hjelp til overføringsflyktninger.

På nasjonalt plan kan NGO-ene delta i mange faser av gjenbosettingsprosessen, fra sosialt arbeid og nettverksarbeid til å hjelpe flyktningene til å finne arbeid og lære et nytt språk. NGO-ene kan arbeide frivillig og tilby sine tjenester til overføringsflyktninger på samme måte som til andre flyktninger. I en del land har NGO-ene kontrakt med staten eller spesifikt i oppdrag fra staten å yte tjenester til overføringsflyktninger.

Eksempler på NGO-er som er involvert i gjenbosettingsprosesser, kan være

- flyktningråd
- Caritas
- HIAS
- diaspora-organisasjoner.

I en del land er Det internasjonale forbundet av Røde Kors- og Røde Halvmåneforeninger og nasjonale Røde Korsforeninger (som ikke er NGO-er) også aktive i gjenbosettingsprosessen.

Den europeiske union

Selv om beslutningen om å delta i gjenbosetting tas av medlemsstatene, har Europakommisjonen satt opp et felles rammeverk for gjenbosettingsarbeidet og yter økonomisk støtte til dette arbeidet gjennom Asyl-, migrasjons- og integrasjonsfondet (AMIF). Siden juli 2015 har vi hatt en europeisk gjenbosettingsordning for å sikre lovlige, trygge muligheter for innreise til EU og øke medlemsstatenes kollektive innsats for gjenbosetting av flyktninger.

UNHCRs spørreskjema før reisen

For å legge til rette for og samordne forberedelsene før kommisjonsreisene har UNHCR utarbeidet et spørreskjema til utfylling i forkant av kommisjonsreiser der det skal gjennomføres intervjuer med sikte på gjenbosetting, det såkalte PMQ (*Pre-mission questionnaire for resettlement interview missions*), og en sjekkliste i samme forbindelse (*Pre-mission checklist for resettlement interview missions*). PMQ skal fylles ut med de grunnleggende opplysningene om reisen, planlagte saker, kontaktopplysninger for medlemmene av delegasjonen samt informasjon om organiseringen av reisen, intervjulokaler og -utstyr og orienteringer med UNHCR. Bruk av PMQ vil gjøre det lettere å planlegge i god tid, for PMQ sikrer at de nødvendige opplysningene foreligger og de nødvendige forberedelsene er gjort. Skjemaet sendes vanligvis fram og tilbake per e-post til det endelige arrangementet er på plass. Spørreskjemaet skal være til hjelp i planleggingen og samordningen av kommisjonsreisene. Det er ikke obligatorisk å bruke det. Det er mer et verktøy som kan brukes for å lette forberedelsene. Man oppmuntres til å bruke det i situasjoner der man trenger hjelp fra UNHCR for å gjennomføre kommisjonsreisen. En del land gjennomfører også forberedende kommisjonsreiser (pre-missions) før det faktiske kommisjonsuttaket for å møte partnere på stedet og diskutere tidslinjer, risikoer og mål for uttaket.

I PMQ oppgir gjenbosettingslandet hvor mange saker de kan ta imot. UNHCR vil vanligvis legge fram om lag 10 prosent mer. Dermed kan man kompensere for saker som eventuelt blir trukket eller får avslag, samtidig som man sikrer at kvoten blir fylt. Data fra UNHCR viser at gjenbosettingslandene har godkjent over 90 prosent av forelagte saker de to siste årene.

Kriterier for uttak til gjenbosetting

Bortsett fra definisjonen av «flyktning» slik den er nedfelt i Flyktningkonvensjonen av 1951, kan gjenbosettingslandene ha egne tilleggskriterier for hvem de godtar for gjenbosetting basert på nasjonal lovgivning og individuelle forutsetninger. Følgende er eksempler på kriterier som et gjenbosettingsland kanskje vil prioritere: personer med helseutfordringer, personer utsatt for alvorlig risiko for vold og/eller tortur, overlevende etter vold og/eller tortur, sårbare grupper som kvinnelige familieoverhoder, familier/familiegrupper og enslige. Uttakskriteriene brukes som en veiledning både i forhåndsutvelgelsen og i selve uttaksfasen av kommisjonsreisen.

Selv om regjeringene er de som bestemmer hvorvidt det skal legges spesifikke uttakskriterier til grunn, skal de samtidig

- sikre at uttakskriteriene er basert på behov og ikke medfører forskjellsbehandling

- ta hensyn til flyktingens sårbarhet og behov for beskyttelse
- sikre balanse i gruppen som blir tatt, slik at den omfatter både mennesker med liten eller ingen lese- og skriveferdigheter og høyt utdannede, mennesker med få eller ingen ferdigheter i fremmedspråk og mennesker med gode språkferdigheter. Håpet er at de som har ferdigheter og evner på et høyere nivå kan fungere som støtte og ressurspersoner for de andre i gruppen.

Til tross for dette ønsket om balanse bør det anføres at hovedkriteriet for uttak av flykninger alltid skal være deres behov for beskyttelse og gjenbosetting.

Forberedelse av kommisjonsreisen

Det er mange ting som må forberedes før en kommisjonsreise. En del av dette blir dekket med PMQ. I tillegg kan IOM hjelpe EU+-landene med tilrettelegging og logistikk i forbindelse med gjennomføringen av kommisjonsreiser og/eller visumbehandling. Med dette menes innkvartering, transport, sikkerhetstiltak, tilgang til et tilstrekkelig antall tolker og barnepassere, bakketransport i det aktuelle landet, utstyr og så videre. IOM samarbeider for eksempel tett med UNHCR og landene om å sette opp en intervjuplan som er tilpasset den konkrete konteksten i det enkelte vertsland.

Denne delen setter fokus på en del av det som må gjøres i forberedelsesfasen.

Sakene

Når gjenbosettingssakene er forelagt din organisasjon, skal de registreres i det nasjonale registreringssystemet. En del land bruker i tillegg et oversiktsark eller -logg som et tilleggsverktøy. Du finner eksempel på et slikt tilleggsverktøy i [Mal for årlig oversikt over forelagte gjenbosettingssaker](#). Om nødvendig kan en sammenfatning eller oversikt over forelagte saker deles med sentrale aktører i kommisjonsuttaket. For at kommisjonsuttaket skal fungere effektivt, er det viktig at datasettet bekreftes av alle sentrale aktører. Om deres nasjonale standardprosedyrer (SOP) krever det, sjekk sakene fra UNHCR (RRF-er og annen dokumentasjon) med hensyn til forhold som går på sikkerheten; sjekk eventuelt også på sosiale medier.

Når forberedelsesfasen til uttaket nærmer seg slutten, setter dere opp en intervjuplan med den endelige listen over personer som skal intervjues. Denne listen settes vanligvis opp av UNHCR eller gjenbosettingslandet, noen ganger også av IOM. Gjenbosettingslandet vil oftest sende intervjuplanen over til det lokale UNHCR-kontoret i asyllandet der kommisjonsuttaket skal finne sted. For et eksempel på hvordan en intervjuplan kan se ut, se [Mal for planlegging av uttaksintervjuer](#).

Vurdering av sikkerhetsrisiko

En vurdering av sikkerhetsrisikoen for gjenbosettingslandet eller flyktningleiren i asyllandet kan gjennomføres av gjenbosettingslandet eller fås fra UNHCR.

Program for kommisjonsreisen

Programmet for kommisjonsreisen gir en oversikt over de viktigste opplysningene om reisen. Det vil vanligvis omfatte en kontaktliste, program for reisen, blant annet med reiseopplysninger (klokkeslett, rutenummer osv.), tidsplan for intervjuene samt andre aktiviteter, som orienteringer og debriefinger med UNHCR, IOM, den nasjonale ambassaden eller lokale myndigheter. Når programmet står klart, må det sendes ut til de sentrale aktørene.

Delegasjonen som deltar på kommisjonsreisen

Delegasjonene kan bestå av representanter for mange ulike departementer og/eller eksterne. Velg ut medlemmene av delegasjonen i samsvar med nasjonale avtaler og/eller etablerte standardprosedyrer (SOP-er). Det er viktig at alle medlemmene av uttakskommisjonen har roller og ansvarsområder som er klart definert og grundig gjennomtenkt.

Delegasjonsmedlemmene må få opplysninger i god tid om nødvendige reisedokumenter (for å sikre at de har gyldig pass og eventuelt visum) og om eventuelle vaksinasjonsbehov og andre helsemessige krav og anbefalinger.

De må huske på at det kan ta tid å søke om pass om de ikke har det. Hvis ambassaden eller UNHCR anbefaler det, bør det søkes om tjenestepass eller diplomatpass. Sjekk alltid gyldigheten på passet ditt siden passet må være gyldig i så mye som seks måneder etter planlagt hjemreise.

De fleste landene der uttakene finner sted, krever innreisevisum. Med hensyn til dette er følgende punkter viktige:

- Sjekk gjeldende visumregler.
- Fyll ut nødvendig søknadsskjema.
- Hør med den aktuelle ambassaden om det kreves noe offisielt godkjenningsbrev.
- Send søknaden inn i tide; følg anvisningene på ambassadens nettsted.
- Sjekk gyldigheten på passene til delegasjonens medlemmer.

Det er viktig å sjekke hvordan helsesituasjonen er i det aktuelle landet. Delegasjonsmedlemmene må ta hensyn til hva som trengs av vaksiner og andre forebyggende tiltak. Eventuelle vaksiner bør settes i god tid (4–6 uker før avreise), og anbefalte legemidler kjøpes inn. For opplysninger om anbefalte vaksiner og legemidler, sjekk ansvarlig helsemyndighets nettsted eller kontakt din nasjonale ambassade.

For å forberede delegasjonsmedlemmene på deres oppgaver på en kommisjonsreise, bør man arrangere et informasjonsmøte før reisen. Orienteringen bør dekke følgende områder:

- grunnleggende kunnskap om det nasjonale gjenbosettingsprogrammet
- program for reisen, inkludert nærmere opplysninger om reisen og intervjuplan
- informasjon om landet reisen går til, herunder opplysninger om flyktnings situasjonen og sikkerhetssituasjonen
- uttaksprosessen
- arbeidstid
- budsjett

Kommisjonslederne eller koordinatorene kan ønske å gi deltakerne relevante informasjonspakker om logistikkspørsmål og opplyse om relevant bakgrunnslesning.

Informasjon om situasjonen i de berørte flyktingenes opprinnelsesland og asylland bør gis i forbindelse med møter og drøftinger som finner sted før selve uttaket. Informasjon om opprinnelseslandet (landinformasjon) og asyllandet kan gis av egen organisasjon, deres nasjonale ambassade, UNHCRs feltkontor og/eller andre, herunder NGO-er som arbeider med internasjonal beskyttelse. Relevant informasjon kan også fås fra andre kilder, for eksempel landinformasjonsportaler og andre kilder på internett.

Det er nødvendig å ta en beslutning med hensyn til hva slags informasjon om kommisjonsreisen/uttaket som skal offentliggjøres og hva som bør holdes fortrolig.

Av sikkerhets- og fortrolighetshensyn bør det også bestemmes hvordan sensitiv dokumentasjon skal håndteres og transporteres. Flyreiser og innkvartering for delegasjonsmedlemmene bør bestilles og bekreftes så tidlig som mulig.

Informasjon til sentrale aktører

UNHCRs og IOMs lokale kontorer bør få alle relevante administrative opplysninger og informasjon om logistikk i forbindelse med kommisjonsreisen. Dette inkluderer en liste over alle personer som delegasjonen skal intervju, navnene på delegasjonens medlemmer, reiserute, antallet intervjueteam, antall intervjurom som trengs, samt eventuelle opplysninger om nødvendige tolketjenester. Alle visa, vaksiner og annen dokumentasjon som kreves for medlemmene av uttakskommisjonen bør innhentes.

Om intervjuene skal foregå i en flyktingleir, bør alle arrangementer med hensyn til intervju lokaler og -utstyr, tolker, transport og innkvartering være klart angitt i PMQ og bekreftet av UNHCR. Det må også tas hensyn til at lokale myndigheter må få tilsendt søknaden om offisiell klarering for å komme inn i flyktingleiren i tide. Så sant det er mulig, bør uttakskommisjonene benytte egne ressurser med hensyn til intervjuarealer, transport og utstyr slik at UNHCRs feltoperasjoner i det aktuelle landet forstyrres minst mulig. I fjerntliggende områder/leire kan UNHCR bistå med innkvartering, men det er ikke sikkert de alltid kan det.

Ambassaden eller et eventuelt konsulat bør orienteres om kommisjonsreisen. En ambassade eller et konsulat kan spille en viktig rolle på et senere stadium med å gi oppholdstillatelser og/eller forberede midlertidige reisedokumenter om dette blir nødvendig. For ytterligere råd om forberedelsene, se [Sjekkliste for gjennomføring av kommisjonsreiser](#).

Budsjett for kommisjonsreisen

Når en uttakskommisjon skal i felt, innebærer det reise og opphold i et annet land. Kostnadene ved en kommisjonsreise kommer vanligvis inn under nasjonale forskrifter om tjenestereiser eller besøk i utlandet. Derfor bør du gjøre deg kjent med denne forskriften.

Man anbefales å sette opp en økonomisk oversikt over det som må betales (på forhånd, på stedet eller senere), og det som ikke vil bli belastet. Følgende kostnader må påregnes:

- bruk av intervjulokaler og -utstyr
- bruk av tolker (i noen tilfeller er det nødvendig å betale tolkene direkte i kontanter)
- transport til og fra intervjulokalene for personell og flyktninger
- lokal innkvartering av delegasjonsmedlemmene og eventuelt flyktningene
- barnepass (barnevakter)
- måltider for flyktninger, delegasjonsmedlemmer og tolker
- diett (per diem) for delegasjonens medlemmer
- flyreisen for delegasjonsmedlemmene
- visumkostnader for delegasjonsmedlemmene
- eventuelt andre kostnader

Videre anbefales man å avklare på forhånd hvem disse kostnadene skal betales til, for eksempel UNHCR eller IOM. IOM har vanligvis rammeavtaler om gjenbosettings samarbeid med EU+-landene som omfatter logistikk og operativ støtte til uttakskommisjoner. Avhengig av avtalen mellom IOM og EU+-landet vil IOM gjøre opp kostnadene gjennom en finansiell rapport eller faktura som vil bli delt med den enheten som har rammeavtalen med IOM med intervaller i henhold til avtalen.

Det er viktig å vite på forhånd hvilke betalingsmuligheter som foreligger i landet kommisjonsreisen går til. Deres nasjonale ambassade, UNHCR eller IOM kan gi opplysninger om

- valutakurs
- bruk av kontanter
- bruk av kredittkort
- bruk av minibanker

Dersom programmet for kommisjonsreisen omfatter (offisielle) besøk eller møter, bør du sjekke på forhånd om det er vanlig å gi eller tilby noe. Dette kan for eksempel være i forbindelse med et høflighetsbesøk til lokale myndigheter, et møte på ambassaden eller med en internasjonal organisasjon eller i debriefingen på slutten av oppholdet. Dette er anledninger der det passer seg å vise at dere er takknemlige for bistand dere har fått i forbindelse med kommisjonsreisen/oppdraget. Kostnadene til dette kan også tas med i den økonomiske oversikten for reisen.

DEL II. PÅ KOMMISJONSREISEN

Møter med interessenter i felt

Delegasjonens arbeid begynner vanligvis med orienteringer og møter med UNHCR og IOM, sammen eller hver for seg. Det er opp til hver delegasjon å bestemme om hele delegasjonen bør være til stede på slike møter eller bare kommisjonslederen eller en annen person som er utpekt. Det første er det vanligste og anbefales også, for da trekkes alle med, og det er en anledning der de kan få direkte kontakt med stedlig personell. Om ingen har bedt om noe annet, vil UNHCR typisk orientere delegasjonen om flyktnings situasjonen i opprinnelseslandet og asyl landet, om UNHCRs prosedyrer for gjenbosetting og om sikkerhetssituasjonen (inkludert eventuelle helse risikoen). Denne orienteringen er også en anledning for delegasjonsmedlemmene til å ta opp logistikk spørsmål (f.eks. eventuelle endringer i intervju planen) og/eller nødvendige saksrelaterte spørsmål. UNHCR vil vanligvis også orientere dem om saks profiler i sakene som er forelagt for vurdering, herunder eventuelle konkrete saker de spesielt ønsker å trekke fram. Noen ganger, dersom gjenbosettings landet har opplyst i PMQ-en at de er villige til å ta imot foreleggelse mens de gjennomfører oppdraget sitt, kan UNHCR ville ønske å drøfte muligheten for å legge til flere saker. De kan også organisere et besøk i felt for å gi delegasjonen en praktisk forståelse av situasjonen i asyl landet. Om andre partnere også deltar på deler av orienteringen der konkrete saker tas opp, er det viktig å påse at personvern- og fortrolighetsprinsippet overholdes.

Under den innledende orienteringen med IOM kan praktiske spørsmål og logistikk tas opp. Dette kan omfatte – hvis det er IOM som står for dette – intervju om, tolker, transport av flyktingene til og fra intervjustedet, innkvartering og måltider for flyktingene, sikkerhetstiltak, teknisk utstyr (kopimaskin, skanner, trådløst internett osv.), barnepass osv. IOM vil særlig trekke fram eventuelle operative utfordringer som det

må tas spesielt hensyn til i det aktuelle landet. Behandlingen av visumsøknadene for flyktingene og andre forhold ved reisen deres vil også bli drøftet. Nærmere opplysninger om mulige turer i felt til der flyktingene er innkvartert, eller til lokaler der deler av gjenbosettingsprosessen finner sted (f.eks. helsesenter) kan også drøftes med IOM.

Hvis det er mulig, kan det også være nyttig å sette opp et eget møte med gjenbosettingslandets ambassade på et eller annet tidspunkt under oppholdet. Ambassadens tjenestemenn kan for eksempel gi medlemmene av uttakskommisjonen ytterligere informasjon om førsteasyl landet og om sikkerhetssituasjonen i landet. De kan på sin side også være interessert i å få en orientering fra delegasjonen om gjenbosettingsprogrammet.

På intervjudagen(e)

Orientering av tolkene

Dersom det er UNHCR eller IOM som stiller med tolker, er det viktig at tolkene har fått en forsvarlig orientering før intervjuene begynner. Ta dere tid til å møte dem og presentere dere for hverandre. Dette er en god anledning til å snakke om de etiske reglene delegasjonen og tolkene er forventet å følge, eventuelle sensitive saker eller tema som måtte komme opp mens dere arbeider sammen, samt eventuelle logistikk spørsmål (arbeidstid, betaling osv.).

Fordi hvert gjenbosettingsland har sine arbeidsmåter, kan det være visse temaer som er viktige for delegasjonen som dere kan ønske å ta opp med tolkene. Dere kan også ønske å koble sammen én saksbehandler med én tolk. En del land kan holde et informasjonsmøte for tolkene i begynnelsen av oppdraget der de blir orientert om hvilke standarder for fortrolighet og profesjonalitet som forventes. Kommisjonslederen er den som

vanligvis vil gi denne informasjonen. Veiledningsnotat – Kommunikasjon via tolk inneholder forslag til innhold i et slikt informasjonsmøte.

I tillegg til informasjonsmøtene er det også en del land som gir tolkene yrkesetiske eller pliktetiske regler (Deontology Code). Om mulig bør dette dokumentet sendes til tolkene gjennom IOM eller UNHCR forut for kommisjonsreisen. Innholdet i de yrkesetiske reglene er beskrevet i verktøyet nevnt i avsnittet over. Under den innledende orienteringen av kommisjonslederen kan tolkene bli spurt om de har lest reglene. Kommisjonslederen kan be dem undertegne en erklæring der de bekrefter at de har lest reglene og er klare for å arbeide i henhold til prinsippene som beskrives i dem. Det er viktig for saksbehandlerne i gjenbosettingsaker å informere tolkene i forkant av intervjuet slik at de er sikre på hva de skal gjøre.

Kvalitetsstandarder for tolking

Hvis delegasjonen bruker lokale tolker, vil enkelte gjenbosettingsland utstede en attest eller et sertifikat til tolker som leverer tjenester som blir ansett som tilfredsstillende.

Orienteringer til flyktingene

Det er vanlig praksis at gjenbosettingslandene holder en orientering for flyktingene der de får forklart hva de kan forvente av gjenbosettingsprosessen før intervjuene begynner, helst om morgenen før det første intervjuet. Det er imidlertid viktig å huske på at flyktingene på dette stadiet i prosessen ofte har fokus på intervjuet og kan ha problemer med å få tak i og huske hva de har blitt fortalt. Dermed er det viktig å begrense opplysningene og fokusere på det som er nærmest forstående, nemlig selve intervjuet og uttaksprosessen. Dette er sannsynligvis ikke det beste tidspunktet for å gi detaljerte opplysninger om

gjenbosettingslandet. Det kan imidlertid være nyttig å trekke fram enkelte viktige momenter om prosedyren eller konsekvenser av gjenbosettingen (f.eks. retten til familiegjenforening osv.).

Denne informasjonen bør gis muntlig, eventuelt med støtte i informasjonsbrosjyrer som gis til den enkelte familie eller flykting. For at orienteringen skal bli så effektiv som mulig, bør den om mulig gjennomføres i rolige omgivelser (helst uten små barn til stede). Sjekk også at tolken blir forstått. Orienteringen bør ikke vare mer enn en halv time. Under disse møtene bør flyktingene oppmuntres til å stille spørsmål slik at de kan komme forberedt på intervjuet.

Når det gjelder innholdet i denne informasjonen, er de viktigste tingene som bør tas opp oppsummert i Veiledningsnotat – Forberedende informasjon til flyktinger. Merk at innholdet i dette verktøyet er satt sammen av eksempler fra ulike gjenbosettingsland og derfor bør tilpasses nasjonale regler/kontekster.

Uttaksintervjuet

Hovedpoenget med enhver kommisjonsreise er uttaksintervjuene. Det blir vanligvis gjennomført personlige intervjuer med mål om å framskaffe utfyllende opplysninger i forhold til informasjonen som ligger i saksmappen, og også å få fram eventuelle nye opplysninger i den enkelte sak. Hensikten med et uttaksintervju er å undersøke faktorene knyttet til behovet for internasjonal beskyttelse og behovet for gjenbosetting. Imidlertid begrenser ikke uttaksintervjuene seg alltid til dette, og en del land kan ha ytterligere eller andre kriterier ut fra sin nasjonale kontekst. For ytterligere opplysninger om hvilke tiltak som kan treffes i forbindelse med forberedelsene til uttaksintervjuet, og hvordan uttaksintervjuer bør gjennomføres i felt, se [Praktisk veileder til planlegging og gjennomføring av gjenbosettingsintervjuer](#).

Etter uttaksintervjuet (resultatet av kommisjonsreisen)

På slutten av hver intervjudag anbefales delegasjonen å treffe foreløpige avgjørelser med hensyn til alle saker som er gjennomgått den dagen. Komplekse saker eller saker som det ikke har vært mulig å avgjøre («åpne saker») kan vises tilbake til gjenbosettingslandet for konsultasjon. Det er fint om slike saker blir identifisert så tidlig som mulig i prosessen slik at man unngår å tape tid.

Det er også nyttig med jevnlig debrifing av delegasjonsmedlemmene for å gå gjennom alle saker de har akseptert, alle saker de har avslått og alle saker som fortsatt er åpne. Dette kan være spesielt viktig på lange kommisjonsreiser der man behandler mange saker hver dag.

Etter at alle intervjuene er gjennomført, bør alle åpne saker gås gjennom igjen. Så er det tid for å sette opp en liste over alle saker som er «til vurdering» eller en liste over «endelige beslutninger» dersom nasjonal lovgivning tillater/krever at det treffes beslutning før delegasjonen vender hjem igjen.

Debrifing med UNHCR på slutten av hver kommisjonsreise er nyttig og standard praksis for mange gjenbosettingsland. Da får delegasjonens medlemmer anledning til å komme med sine tilbakemeldinger både om logistikkspørsmål og om søkerne de har intervjuet. Dersom IOM eller en annen organisasjon (f.eks. en ambassade) har vært med på å organisere reisen, kan også de delta i den delen av debrifingen som gjelder logistikken. Før den endelige debrifingen med UNHCR kan delegasjonen ha en intern debrifing seg imellom slik at kommisjonslederen får fram de temaene som bør tas opp med partnerne.

Blant temaene som bør drøftes under debrifingen om logistikken er:

Arbeidsforhold

Kvaliteten på intervjurommene, møblering, om intervjurommene er tilstrekkelig avskjermet, miljøet i ventearealene, måltider, sanitærrom, kopimaskin/skanner, trådløst internett og andre tekniske forhold, kvaliteten på sikkerhetstiltakene, mulighet for å følge arbeidsplanen (f.eks. om flyktingene ankom til rett tid om morgenen), samarbeidet med UNHCRs eller IOMs logistikkpersonell, transport for flyktingene og/eller delegasjonen, kvaliteten på innkvarteringen for flyktingene og/eller delegasjonen, kvaliteten på andre tjenester (f.eks. barnepass, barnevennlig venteareal) eller annet i tråd med det delegasjonen hadde anmodet om i PMQ.

Rådgivning til flyktingene

Hadde de fått tilstrekkelig informasjon om hvilke dokumenter de måtte ha med seg? Var den informasjonen flyktingen fikk i tråd med det som var avtalt?

Kvalitet på tolkingen i tilfeller der UNHCR eller IOM har stilt med tolker

Holdt tolkenes språkferdigheter og profesjonalitet høy standard? Kom tolkene i tide, og var de tilstrekkelig fleksible?

I den andre delen av debrifingen kan foreleggelsene diskuteres. Når det gjelder denne delen av debrifingen, anbefales det at bare UNHCR er til stede, av hensyn til personvern- og fortrolighetsprinsippet. Temaer som kan tas opp i denne delen, kan være:

Saksprofiler, saksstørrelse og sakssammensetning

Var saksprofilene, saksstørrelsen og sakssammensetningen i foreleggelsene i tråd med det som var angitt i anmodningen før kommisjonsreisen og uttaksriteriene (i de fleste tilfeller ble disse opplysningene

formidlet til UNHCR i PMQ)? Ble sakene lagt fram innenfor avtalte tidsrammer?

I denne delen kan UNHCR også gi delegasjonsmedlemmene tilbakemeldinger angående kravene fra UNHCRs side.

I debrifingen kan det gis nærmere tilbakemeldinger om kvaliteten på foreleggelsene. Tilbakemeldingene kan være begrenset til kommentarer om kvaliteten på sakene generelt, men det er også mulig å diskutere konkrete saker. Av temaer som kan diskuteres her er blant annet:

- Var innholdet i dossiersakene i tråd med innholdet i intervjuet som uttakskommisjonen gjennomførte (f.eks. selvmotsigelser, uoverensstemmelser, nøyaktigheten i faktaopplysningene i

asylsøknaden, listen over tilgjengelige dokumenter, familiens sammensetning)?

- Bet intervjuerne i delegasjonen seg merke i eventuelle signaler på eksklusjon eller på problemer med troverdigheten eller bedrageri?

Konkrete saker kan også drøftes, og enkelte saker kan måtte følges opp av UNHCR (tilleggsdokumenter må sendes inn). Dersom UNHCR ikke har fått noen endelig beslutning før kommisjonsreisen er omme, bør UNHCR informeres om hva utfallet sannsynligvis vil bli, spesielt i saker der det er klart at det vil bli avslag.

Det anbefales at resultatene av debrifingen formaliseres i UNHCRs spørreskjema *Post-mission questionnaire for resettlement interview missions* ⁽³⁾, som kan fylles ut etter at kommisjonsreisen er gjennomført,

⁽³⁾ <https://www.refworld.org/>

DEL III. ETTER KOMMISJONSREISEN

Etter intervjuene

I denne delen skisseres en rekke prosedyrer som gjennomføres etter intervjuene og før den endelige beslutningen tas.

Beslutning om uttak

Gjenbosettingslandene har ulik praksis når det gjelder beslutningstaking. For eksempel kan UNHCR bli underrettet om beslutningene på slutten av en kommisjonsreise, før delegasjonen reiser hjem igjen, eller først etter at delegasjonen har reist tilbake til gjenbosettingslandet. Man bør helst, hvis det er mulig, treffe foreløpige avgjørelser allerede på kommisjonsreisen, og helst allerede på slutten av hver intervjudag. En del gjenbosettingsland har som praksis å avholde daglige møter med intervjueteamet for å drøfte de ulike sakene og komme til en (foreløpig) avgjørelse. Da legger man til rette for grundige diskusjoner om sakene mellom erfarne og mindre erfarne saksbehandlere, men kan også utveksle erfaringer på et mer generelt grunnlag. Utfallet i sakene kan være klart positivt eller negativt, og andre kan kreve videre undersøkelser. Sakene som må undersøkes nærmere kan drøftes på slutten av kommisjonsreisen eller etter retur til gjenbosettingslandet, såfremt nasjonale regler tillater dette.

Stadig flere land innhenter biometriske data (f.eks. fingeravtrykk) under kommisjonsreisene med tanke på sikkerhetsklarering. De fleste landene får ikke resultatene av denne screeningen før etter reisen. Selv om disse landene allerede på kommisjonsreisen hadde kunnet ta beslutningene om hvem som har rett eller ikke rett til gjenbosetting, kan de ikke gjøre det siden de må vente på resultatene av sikkerhetsklareringene.

Det kan være at gjenbosettingslandet, etter uttaksintervjuet, kan trenge flere

opplysninger for å kunne treffe en endelig avgjørelse (f.eks. konkrete dokumenter som ikke ble framlagt under uttaksintervjuet). Ideelt sett burde delegasjonene kunne be UNHCR om dette på kommisjonsreisen, men det kan også være at behovet for ytterligere opplysninger først avdekkes etter at kommisjonsreisen er avsluttet. UNHCR vil så, på grunnlag av gjenbosettingslandets personvernregler, prøve å etterkomme denne tilleggsanmodningen, enten ved å sjekke opplysningene i filen eller ved å henvende seg til den aktuelle flyktningen igjen dersom dette blir nødvendig. UNHCR kan også bli anmodet om å yte videre rådgivning til en bestemt familie, for eksempel i en situasjon der ikke alle i familien er enige om å bli gjenbosatt.

Formidling av beslutninger

UNHCR kan bli underrettet om beslutningen mens delegasjonen fortsatt er på reise eller etterpå. En del gjenbosettingsland tar disse beslutningene allerede under kommisjonsreisen. Denne praksisen har en del fordeler ettersom det da blir mulig å presentere og forklare beslutningene for UNHCR i et debriefingsmøte på slutten av reisen. Flyktningene vil da også kunne underrettes om beslutningen like etter at kommisjonsuttaket er gjennomført, slik at de slipper å vente lenge i uvisse.

Beslutningene kan formidles på ulike sett. For eksempel kan det sendes ut en formell beslutning i form av et brev i hver enkeltsak (innvilgelse/avslag) eller en liste med alle saker og/eller personer som er godkjent, henholdsvis avslått, med henvisning til UNHCRs saksnummer, eller man kan bruke en kombinasjon av brev og lister. Ideelt sett burde alle beslutninger sendes samlet. Individuell kommunikasjon i hver enkeltsak, per e-post eller andre kommunikasjonskanaler, bør unngås. Beslutningene bør oversendes til avtalte kontaktpersoner hos UNHCR, for eksempel UNHCRs kontaktpunkt(er) for kommisjonsuttak ved det aktuelle feltkontoret, regionkontoret eller

hovedkontoret for UNHCR (f.eks. for akutt/hastesaker eller andre komplekse saker) osv.

Når UNHCR underrettes om beslutningene, kan det være en god idé å avtale frist for når flyktingene skal bli informert om utfallet av sitt intervju. Etter denne fristen, og når flyktingene faktisk har fått beslutningen, kan andre organisasjoner (som IOM, ambassader osv.) også informeres. I tilfeller der disse organisasjonene trenger å få beslutningene før fristen som er avtalt med UNHCR, bør det gjøres helt klart at flyktingene ikke kan kontaktes før dette. Man bør unngå at flyktingene får informasjon om beslutningen fra andre organisasjoner enn UNHCR – med mindre nasjonal praksis fastsetter en plikt til det.

Når en sak blir avslått, bør UNHCR få en begrunnelse for avslaget. Dersom det ikke er mulig å gi en detaljert begrunnelse, kan det gis en mer generell begrunnelse, for eksempel at saken er avslått av sikkerhetshensyn, av grunner knyttet til inklusjons-/eksklusjonskriteriene (prejudisielle avgjørelser) eller på grunn av integrasjonspotensial eller av medisinske årsaker (ikke-prejudisielle avgjørelser). Da vil UNHCR kunne gå gjennom saken og vurdere om saken bør forelegges på nytt for et annet gjenbosettingsland. Derfor er det nyttig for UNHCR å bli informert om begrunnelsen for avslag, for å ha et grunnlag for å uttale seg om gjenbosettingsutsiktene for vedkommende etter avslaget og for hvilke råd de skal gi til flyktingene. I tillegg, dersom saken forelegges på nytt, kan UNHCR informere det nye gjenbosettingslandet om begrunnelsen for avslaget. Dersom det nye landet saken forelegges for ikke er kjent med begrunnelsen for det forutgående avslaget, er det mye større risiko for at saken blir avslått nok en gang.

Begrunnelsen for avslaget kan formidles per brev eller e-post, som dokumentasjon til listen over avslåtte saker, eller ved bruk av en mal utarbeidet av UNHCR. Man bør unngå at gjenbosettingsland sender tilbake foreleggelse etter intervjuene uten å ha truffet en avgjørelse.

Kommunikasjonstidspunkt

Som en hovedregel bør beslutninger kommuniseres til UNHCR så snart som mulig. Å la flyktingene leve i lang tid i uvisse kan få negative psykologiske konsekvenser. Spørsmålet om når beslutningene bør kommuniseres bør drøftes under debrifingen med UNHCR. Selvfølgelig bør det tas hensyn til prioriteringene i foreleggelsene (akuttsaker, hastesaker og saker med ordinær prioritet). For å unngå å skape forvirring blant flyktingene bør man unngå å formidle beslutninger til en og samme gruppe på ulike tidspunkt. Generelt er det slik at jo lengre tid som går før en flykting kan reise, jo større er risikoen for flyktingen.

Tiltak før ankomst

Før flyktingenes avreise til gjenbosettingslandet er det flere ting som må tas i betraktning. Mange land har egen opplæring eller egne informasjonsmøter om forberedelsene før ankomst. Ytterligere veiledning når det gjelder tiltak før ankomst finnes i EUAAs operative gjenbosettingsverktøy.

Evaluering av kommisjonsuttaket og tilbakemelding til interessentene

Etter kommisjonsreisen kan man utarbeide en reiserapport og dele denne med relevante nasjonale interessenter. Det vil gi dem anledning til å bygge erfaringer som kan brukes i planleggingen av framtidige reiser til samme land. Reiserapporten kan inneholde evalueringer av følgende tema:

- forberedelser til kommisjonsreisen
- utvelgelse av saksbehandlere
- logistikkspørsmål (reise, hotell osv.)
- budsjett: sto det foreløpige budsjettet i forhold til det endelige budsjettet?
- intervjusted
- tolker

- intervjuer
- evaluering av saksmengde
- tidspunkt for foreleggelsene
- innholdet i foreleggelsene
- profiler og sårbarheter ved forelagte saker
- resultater av uttaket
- sikkerhetsklareringer
- samarbeidet med UNHCR
- samarbeidet med andre partnere: IOM, ambassade, andre
- erfaringer som kan trekkes og anbefalinger til forbedring av framtidige kommisjonsreiser

